שם א ב ג מיי' פי"ב מהל' ע"ז הלכה ג

שפא דה מיי פ״ל

מהל" עירוב הלכה ח סמג עשין

תפילין הלכה יג סמג עשין כב טוש"ע א"ח

סימן לח סעיף ג: שפג ז מיי׳ פ״ו מהל׳

עשין מג טוש"ע א"ח סימן

מרמ סעי א: שפר ח מיי׳ שם הל׳ ה סמג שם טוש״ע

א"ח מי חרלנו מנוי א:

תורה אור השלם

ו. לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי

ַּבְנִיכָם עַל הָאֲדְמָה אֲשֶׁר נְשָׁבַּע יִיְ לַאֲבֹתִיכָם לְתַת נִשְׁבַּע יִיְ לַאֲבֹתִיכָם לְתַת

להם כימי השמים על הְאָרֶץ: דברים יא כא 2. בַּסָכּת תַּשְׁבוּ שְׁבָעַת יָמִים כָּל הָאָוְרָח בָּישְׂרָאַל יַשְׁבוּ בַּסָכּת:

גליון חש"ם

תום' ד"ה מעקה בסה"ד הלאו אלים. עייו חולי

לאו אלים. עיין חולי קמא ע"א חד"ה ל"ל:

הגהות מהר"ב

א] תום' ד"ה מעקה כו'

כגון שנטלה ע"מ להחזירה

בוץ שנטנה עיינו נהחורה כו'. ר"ל כשנטלה לפני יאוש על מנת להחזירה

סוכה הלכה א סמג

טוש"ע א"ח סימן סעיף ה: סעיף ה: שפב ו מיי׳ פ״ד מהל׳

מהלי ע"ז הלכה ג סמג לאוין נו:

ב) עירובין כז., ג) שם י ד) סוכה כח. ת"כ פ' אמור פרק יו כתיב האזרח לרבות הנשים [ע"ש], ה) ג"ז שם:, ו) [פסחים קכ ע"א], ו) [דברים טו, ג], **ה**) [ברש"י שברי"ף נוסף ד"ה והקהל. דכתיב הקהל את העם האנשים הנשים והעף לשמוע מן המלך פרשת הקהל בסוכות בשמטה], ט) [בראשים א, כח], י) [חגיגה ב ע"א, וע"ש תוד"ה חוץ], כ) ובעמוד בז. ל) ולעיל כט ט [פפנה פ], ט [פפנה פל ע"ב, ע"ש], מ) [שמות לא, יג], () [שם ד"ה גזירה], ם) נשם ד"ה ויאמרן, ט [שם דיים המנון, ע) [דפרקין ה"ז (כא ע"א)], **פ**) [בדפו"ר: מלוין, ל) [פרשת כי תנא סימן רכט], ק) [לקמן לה ע"א], ר) [נ"ל לפני יאוש עיי ב"מ בו: וכ"כ חומ' שם ד"ה דאח"כ. (עלמות יוסף)], ס) [חולין קמא ע"א], א) [בעירובין כו ע"ב וע"ב בהב"ח], ב) [עירובין פא ע"ל ע"שו. ג) ובלפו"ל:

ה) ודף כט: ל. ושם מפיק

הש"ם ולמדתם את בניכם

יאם טן ובנות מם ימו בניכם ולא בנותיכם וכ"כ תוס' בשבת לב: ד"ה מקרא כו'

דכתיב ולמדתם אותם את

בניכם ולא את בנותיכם],

מוסף רש"י הרי מצה. לילה הראשונה עשה היא, בערב מצות, ושאר כל הימים אם רלה להסתפק בבשר בלא לחם אין חובה **לאכול** (ערובין כז.). שמחה. ושמחת חתה שבחחה. ושתחת מתה וביתך הרי נשים במשמע, ומלה נמי חובה לנשים במסכת פסחים (מג.) מהיקישא דלא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל חמץ שבעת ימים תאכל עליו מלות, כל שישנו בבל מנה, ונשים ישנן בבל תאכל חמן, דכל מצות לא תעשה נשים מוזהרות כאנשים. נשים מחהרות כאנשים, דהוקשו נשים לאנשים לכל עונשים שבתורה (שם). עם בעלה דעל השמחה נלטוו נשים דכתיב ושמחת לנטון נטיט לכתיכ וטנמת לתה וניתך [דברים יד] (חגיגה ו.). הקהל. במועד שנת השמיטה בחג הסוכות וקורא לפניהן מצות משנה כדאיתא בסוטה יהנשים והטף (ערובין שם). והרי תלמוד תורה. נשים פטורות, דכתיב ולמדתם אותם את בניכם, ולא בנוחיכת (חוד). פריה ורביה לכתיב פרו ורבו ומלחו חת החרץ וכנשוה, מיש דרכו לכבוש ומיו משה הבן. בנו הבכור, חובה על האב ולא על האם, שמעינן לה מדכחיב תפדה קרי ביה תיפדה, כל שחייב ליפדות חייב לפדות את בנו ואשה אינה בכלל פדיון עלמה דכתיב בכור בניך מפדה ולא בנותיך, אינה

שהוא חובה כדכחיב ושמוח ידו בטרב תאכלו מצותי וזמן גרם לה בט"ו בניסן ונשים חייבות כדאמר בפסחים (דף מג:) נשים חייבות באכילת מלה דבר תורה שנאמרי לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות כל שישנו בבל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה ונשים איתנהו בבל תאכל חמן דמלות לא תעשה היא: וכן שמחה. ברגל כדכתיב (דברים טו) ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך יי: מלמוד סורה. דאמרן לעיל (דף כע:) נשים פטורות וכן פדיון הבן כדלעיל בפירקין (שם.): **ופריה ורביה.** אמרינן ביבמות (דף סה:) האיש מלווה על פריה ורביה אבל לא האשה ויליף לה מן וכבשוה ש איש דרכו לכבוש ואין דרכה של אשה לכבוש וכל דלא קרינן ביה וכבשוה לא קרינן ביה פרו ורבו: אין למדין מן הכללות. כל היכא דתני כלל כי האי גוונא כל מצות עשה וכו׳ וכל מצות לא תעשה הכל חייבין בראיהי אין למדין מהם דאיכא בהו דלאו דוקא ואפילו מקום שנאמר בו חוץ דאיכא למימר מדאפיק האי דאפיק ש"מ דוקא הוא ולא שייר מידי אפ"ה אין למדין: בכל מערבין. עירובי חלירות: ומשתתפין. שיתופי מבוחות: חוץ מן המים ומן המלח. דמידי דזיין בעינן והני לא זייני שבמקום מזונותיו של אדם חשובה דירתו ושביתתו: והאיכא כמהין ופטריות. מיני אוכלין הם וקים להו לרבנן דלא זייני: גמירי מתפילין. במה מלינו בתפילין שהיא מלות עשה שהזמן גרמה ונשים פטורות אף כל וכו׳. ולקמן י פריך

אדיליף מתפילין לפטור נילף ממלה והקהל לחיוב: גמירי מחלמוד חורה. דאיתקוש להדדי ושננתם לבניך (דברים ו) וכתיב בתריה וקשרתם לאות: מה חלמוד חורה נשים פטורות. דכתיב לבניך ולא לבנותיך 0 אף

תפילין נשים פטורות: ונקיש תפילין למזוזה. לחייב הנשים דהא כתיב בתריה וכתבתם על מזוזות ונימא מה מזוזה נשים חייבות כדלקתן אף תפילין נשים חייבות. ומשנינן תפילין לת"ת איתקוש בין בפרשה ראשונה כדפרישית לעיל בין בפרשה שניה והיו לטוטפות בין עיניכם וסמיך ליה ולמדתם אותם את בניכם: מפילין למווזה לא איסקיש בשניה. שתלמוד תורה מפסיק ביניהם: ונקיש מווזה לתלמוד חורה. כדאיתקש בפרשה שניה דסמיך ליה וכתבתם ונימא נשים פטורות: אינטריך

לא ס"ד. לפטור נשים מדתלה מתן שכרה בריבוי ימים ונשי נמי בעי חיי: האזרה להוליא את הנשים. ברייתא היא במסכת סוכה: איכא נפקותא כשיהיה לאשה לקיים מצות עשה דאי הוה אמינא דנשים פטורות מעשה דלאו הזמן גרמא כמו כן יהיו פטורות מן הלאוין דאיכא למימר דאמי עשה ודחי ל"ת אצל כשהן חייבות בעשה דלאו הזמן גרמא אז לא יבא עשה אחר וידחנו דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה אך הקשה הר"ר יוסף מארץ ישראל על פירוש זה א"כ גבי אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט (שכח דף כה.) משום די"ט עשה ולא חעשה ושריפת קדשים אינה אלא עשה אשה שאינה חייבת בעשה די"ט דהוי זמן גרמא וכי תוכל להדליק בשמן שריפה בי"ט וכ"ת אין הכי נמי אמאי לא לישתמיט תנא דלא אמר לך אלא מאי אית לך למימר דעשה שיש עמו לאו אף הלאו אלים ולא דחי ליה עשה אף הכא הלאו אלים®: בבל מערבין. פי׳ בקונטרסש בין עירובי חלירות בין עירובי תחומין ולא נהירא דהא בעירובי חלירות בעינן פתבי לכך נראה בכל מערבין עירובי תחומין דוקא: 🌣 גברא בעי חיי נשי לא בעי חיי. אע"ג דהאי קרא דרשינן גפ׳ במה מדליקין (שנת דף לב:) גבי ביטול תורה בעון ביטול תורה בנים קטנים מחים מ"מ לא הוי כי אם אסמכתא בעלמא והא דכתיבה כי הוא חייך דמשמע אשה נמי חייבת בח"ת מהאי טעמא גברא בעי חיי י"ל דקרא לא קאי אסלמוד תורה אלא אקיום מלות כלומר התורה מלמדת לך מלות שהם חייך ועוד יש לומר דאין

הככור (שם). אין למדין מן הכלרות. כל היכא דמנן כלל לא אמרינן דוקא הוא, דאיכא כלל דלא דק במילמיה ואיכא מילי דלימנהו בההוא כלל (שרובין כז) ואפי׳ במקום שנאמר בו חוץ. מדבר פלוני דאיכא למימר מדאפקיה להאי ודאי דק בכלליה אפילו הכי לא ילפינן מיניה דדילמא שייר ולא אפיק כל מאי דבעי (שם). בכל מערבין. עירובי חלרות ותחומין, ומשתתפין. במבוי, חוץ ילפינן מיניה דדילמא שייר ולא אפיק כל מאי דבעי (שם). בכל מערבין. עירובי חלרות וחחומין הוא וכיון שנמנו כל בני החלר

ותפילין. וקסבר לילה לאו זמן תפילין אי נמי שבת ויו"ט לאו זמן תפילין הילכך כיון דאיכא שעתא דלא מיחייב בה זמן גרמא הוא: אבידה. השבת אבידה: וכללא הוא. בתמיה וכי כלל קצוב הוא דכל בפרק המולא תפילין (עירובין דף זו.) לפי שאין לריכין אות דשבת גופא מלות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות: והרי אכילת מלה. ליל ראשון

> ותפיליז ואיזוהי מצות עשה שלא הזמז גרמא מזוזה מעקה אבידה ושילוח הקן וכללא הוא אהרי מצה בשמחה יהקהל המצות עשה שהזמן גרמא ונשים חייבות ותו והרי תלמוד תורה פריה ורביה ופדיון הבן דלאו מצות עשה שהזמן גרמא הוא ונשים פמורות יאמר רבי יוחגן אין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בו חוץ דתנן יבכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומלח ותו ליכא הוהאיכא כמהין ופטריות אלא אין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בו חוץ: ומצות עשה שהזמן גרמא נשים פמורות: מנלן גמר מתפילין מה יתפילין נשים פמורות אף כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות ותפילין גמר לה מתלמוד תורה מה תלמוד תורה נשים פטורות אף תפילין נשים פטורות ונקיש תפילין למזוזה תפילין לתלמוד תורה איתקיש בין בפרשה ראשונה בין בפרשה שניה תפילין למזוזה בפרשה שניה לא איתקיש ונקיש מזוזה לתלמוד תורה לא םלקא דעתך דכתיב ילמען ירבו ימיכם גברי בעי חיי נשי לא בעי חיי והרי סוכה דמצות עשה שהזמן גרמא דכתיב בסוכות תשבו שבעת ימים מעמא דכתב רחמנא האזרח סילהוציא את הנשים הא לאו הכי נשים חייבות אמר אביי איצמריך סלקא דעתך אמינא הואיל דכתיב בסוכות תשבו תשבו כעין תדורו סמה דירה איש ואשתו חתשבו כעין אף סוכה איש ואשתו ורבא אמר

איצמריד זו מלות עשה לא תשים דמים זו מלות לא תעשה ובאבידה נמי כתיב

(מנסות דף לו:) לתפילין וציצית. אע"ג דקיימא לן בהקומן רבה (מנסות דף לו:)

מלות עשה שהזמן גרמה שהרי חין נוהגין בשבתות ובי"ט כדדרשינן

דלילה זמן תפילין והלכה ואין מורין כן מ"מ שפיר הוי

איקרי אות כדכתיב^{מ)} כי אות היא ולילית

דחשבינן הכח מלות עשה שהזמן

גרמא אומר ר"י דהיינו כרבי שמעון

דבפרק התכלת (מנחות דף מג.) דסבר

לילה לאו זמן לילית הוא ופוטר נשים

כדאיתא התם וכן הלכה דהא בפרק

במה מדליקין (שבת דף כה:0) מפרש

טעמא דסדין פטורה מן הלילית גזירה

משום כסות לילה והיינו טעמא לרבי

שמעון דוקאא ועוד קאמר בפ"ב

לברכות (דף יד: ^(ס)) דבמערבא אין

אומרים פרשת לילית בלילה ומסיק

נמי אביי אנן מתחילינן מדמתחלי

במערבא וכיון דמתחילינן גמרינן ב

ותימה היכי חשיב לילית מ"ע שהזמן

גרמא למ"ד (מנחות דף מא.) לילית

חובת טלית היא כיון דכלי קופסא

חייבין בלילית והתם ליכא זמן גרמא

כלל דבין ביום בין בלילה חייבין ג

ואפילו למ"ד (שם) לילית חובת גברא

הוא קשה דכמו דכסות לילה פטורה

כשהות לובשה ביוסד ה"נ כסות יום

חייבת כשלובש בלילה דהכי אמרינן

בירושלמיש כסות יום שלבשה בלילה

חייבת בלילית וא"כ היכי חשיב לה

זמן גרמא כיון שחייבת בין ביום ובין בלילה הואומר ר״י כיון שחיובו ₪ תלי

במה שהזמן גרסי לבישתה ביום יש לה

ליחשב זמן גרמא שזמן לבישתה גורם

החיוב¹: מעקה אבידה ושילוח הקן. חימה לרבי בכל הני כתיב לאו

במעקה כתיב (דברים כב) לא תשים

דמים בביתך אע"ג דמוקמינן ליה

(דברים כב) לא תוכל להתעלם ובשלוח הקן כתיב (שם) לא תקח האם על הבנים וא״כ איך יהיו נשים פטורות אפילו הם זמן גרמא והא השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין ש שבתורה הואומר ר״י דבכולהו משכחת בהו עשה בלא לאו במעקה אין שייך לא תשים דמים אלא בבונה בית מתחילה על מנת שלא לעשות מעקה" אבל אם היה בדעתו לעשות מעקה ולאחר שבנאו נמלך או שעשה ונפל אין שם אלא עשה דועשית מעקה ואז נשים פטורות ובאבידה נמי משכחת לה עשה בלא לאו אוכגון שנטלה על מנת להחזירה וכגון שנטלה יי אחר יאוש דהשתא לית בה לאו דלא תוכל להתעלם וגם ליכא לאו דלא תגזול נמי ש ואח"כ נמלך שלא להחזירה דהשתא אינו עובר אלא משום השב תשיבם" ושלוח הקן נמי כגון שלקח האם על מנת לשלח ואח"כ נמלך ולא שלחה דהשתח ליכח לחו כי חם עשה דשלח שתשלחב וי"מ דמ"מ

(בב״ק דף טו:) למגדל כלב רע וסולס רעוע דהיינו שימה בידים מ"מ אתי נמי למעקה דהא דרשי בסיפריט ועשית

ואחר יאוש נמלד עליה שלא דלא תוכל להתעלם כדאיתא באלו מציאות (דף כו:) ואיכא משום השב תשיבם עכ"ל הריטב"א בביאור

בוונת התום' ועי' בעלמות יוסף קרוב לוה:

תום' ר"י הזקן

חוץ. אע"ג דתני חוץ מדבר פלוני אפילו הכי אין למדין דאיכא טפי י דתני הכי. ובפרק בכל חוץ מן המים ומן המלח, יוחנז ותו ופטריות.

מוסף תוספות

א. והוה מצי למימר טעמא גזירה שמא יקרע כסותו בתוך שלש ויתפרנו דהוי אליבא דכ״ע אלא לא חשש כיון דהלכתא הרא״ש. כר"ש. מוס' ב. משמע דמודו דאין מצות ציצית בלילה ולכן נשים פטורות מן ג. וצריך להטיל ציצית . לכל כסות יום אפילו יתעטף בו בלילה וכסות לילה פטור אפילו יתעטף בו ביום. מוס' הרא"ש. ב. ב.וב. מוק אתום אותו ד. דאמרינן וראיתם אותו פרט לכסות לילה משמע

רכסות לילה פטורה אפילו כשלובשה ביום. שס, ה. ואין הזמן גורם לחייב האדם ביום יותר מבלילה. שס, ו. כתום' טוד ליתח ירטות לאח (מבירת השרוב שהרבום) ביום. מעד דלא הזו משים מעיד המנוס למבירת המלח"ם, ח. ונשים חייבות בכל לא מינס גרם ד. תלפינן שמיר מתפילין לפטור נשים אצ"י דלא הזו משש כעין תפילין. מוס' הלח"ם, ח. ונשים חייבות בכל לא ת תעשה. מיטנ"ל. מ. דאכי תבנה בית חדש קאי שלא יבנהו לדעת כן לשום דמים בביתו. מוס' הלח"ש וער עלמו"י. י. וא"ת

ה"נ דהאי קרא קאי בין אתלמוד תורה כדאמר התם ובין אמזוזה כדאמר הכא מיהו אין סברא לומר דנחייבו נשים בתלמוד תורה משום

סברא דגברי בעי חיי וכו׳ כיון דאשכחן מיעוטא גבייהו כדאמר לעיל 🔊 והודעתם לבניך ולא לבנוחיך אבל מוחה דליכא מיעוטא כלל אלא

משום דרולה להקיש מווזה לתלמוד תורה רולה לפטור נשים יש סברא לומר דאתי סברא בעי חיי ומפקא מהיקישא ומחייבי נשים במווזה: